

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΥΔΑΤΩΝ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ
& ΔΑΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΤΩΝ, ΔΑΣΟΛΟΓΙΟΥ,
ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ & ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

Ταχ. Δ/ση : Τέρμα Αλκμάνος, 11528 Αθήνα

Πληροφορίες : Μ. Βλάχου, Μ. Μελισσάρη

Τηλέφωνο : 2131512109, 191

Δ/ση ηλ. ταχυδρομείου: m.vlachou@prv.ypeka.gr
m.melisari@prv.ypeka.gr

**ΠΡΟΣ: Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας
Αυτοτελές Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Μεσογείων 119, 101 92 Αθήνα
(Δνση Ηλ. Ταχυδρομείου: vouli1@prv.ypeka.gr)**

ΘΕΜΑ: Αναφορά 2024/17.03.2021.

Για την απάντηση της εν θέματι αναφοράς, ενημερώνουμε ότι:

Ο δασικός χάρτης αποτελεί κτηματογραφικό διάγραμμα, που απεικονίζει τις εκτάσεις στις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις της δασικής νομοθεσίας.

Ο ορισμός του δάσους, ο οποίος λαμβάνεται υπόψη για την κατάρτιση του δασικού χάρτη, έχει συμπεριληφθεί ως ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 24 του Συντάγματος. Προηγούμενη προσπάθεια τροποποίησης του ορισμού των δασών και δασικών εκτάσεων, κρίθηκε ως ανίσχυρη, με τις 32, 33 και 34/2013 αποφάσεις του ΣτΕ, με το σκεπτικό ότι «είναι αδιάφορο το είδος ή τα είδη των άγριων ξυλωδών φυτών δηλαδή αν είναι δασοπονικά ή μη». Έτσι η θεώρηση των δασικών χαρτών μετά τις παραπάνω αποφάσεις βασίστηκε στο Συνταγματικά κατοχυρωμένο ορισμό του δάσους. Υπάρχουν, λοιπόν, ενιαία αντικειμενικά κριτήρια καθορισμού των δασών, δασικών & χορτολιβαδικών εκτάσεων, που αποτελούν και το περιεχόμενο του δασικού χάρτη. Ο δασικός χάρτης, καταγράφει τις εκτάσεις που ορίζονται στην παρ. 1 αρθ. 13 ν. 3889/2010, ενώ οι Επιτροπές Εξέτασης Αντιρρήσεων λαμβάνουν υπόψη τα διαλαμβανόμενα στο αρθ. 3 ν. 998/1979 και Π.Δ. 32/2016.

Το ιδιοκτησιακό καθεστώς όμως μιας έκτασης δεν επηρεάζει την καταγραφή του χαρακτήρα ως δάσους, δασικής ή χορτολιβαδικής στο δασικό χάρτη, ούτε την προστασία που οφείλεται οι εκτάσεις αυτές να απολαμβάνουν. Για το λόγο αυτό στο άρθρο 1 ν. 998/1979 αναφέρεται ρητά ότι για την θεσμοθέτηση των μέτρων προστασίας εν γένει δασικών εκτάσεων έχουν ληφθεί υπόψη το ιδιαίτερο νομικό καθεστώς που διέπει την ιδιοκτησία και την εκμετάλλευση αυτών, όπως και ο προσδιορισμός κατά περίπτωση των όρων και προϋποθέσεων υπό τις οποίες οι προστατευτέες εκτάσεις μπορεί στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης να μεταβάλουν την κατά προορισμό χρήση τους ή να εξυπηρετούν και άλλες χρήσεις, για λόγους επιβαλλόμενους από το δημόσιο συμφέρον.

Οποιαδήποτε ιδιοκτησιακή διαφορά ρυθμίζεται είτε διοικητικά είτε δικαστικά αλλά δεν αποτελεί αντικείμενο (αυτή η ιδιοκτησιακή διαφορά) του δασικού χάρτη, εκτός αν πρόκειται για εκτάσεις της παρ. 5 άρθρου 3 ν. 998/1979 που έχουν αναγνωρισθεί ως ιδιωτικές με έναν από τους

τρόπους του άρθρου 10 του ν. 3208/2003. Κατά την εξέταση δε των αντιρρήσεων, δεν προβάλλονται και δεν εξετάζονται θέματα ιδιοκτησίας και ούτε τίγονται ιδιοκτησιακά δικαιώματα του Δημοσίου ή των ιδιωτών, εκτός αν αυτές αφορούν σε αναγνωρισμένη έναντι του Δημοσίου ιδιωτική χορτολιβαδική έκταση [των περ. 5α' και 5β' του άρθρου 3 του ν. 998/1979 (Α'289)]. Αναφορικά δε με την έγερση τεκμηρίου κυριότητας του δημοσίου, επί δασικού χαρακτήρα εκτάσεων, αυτό αποτελεί αντικείμενο της κτηματογράφησης των ιδιοκτησιών και όχι τις εκτάσεις που οφείλει να αποτυπώσει ο δασικός χάρτης.

Σε ότι αφορά στο ερώτημα που τίθεται εάν προβάλλει δικαιώματα κυριότητας το Δημόσιο στα δάση και δασικού χαρακτήρα εκτάσεις της Κρήτης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας, σας γνωρίζουμε τα κάτωθι.

Από την παγία νομολογία των δικαστηρίων (βλ., ενδεικτικά, ΑΠ 555/16, ΑΠ970/17 δημοσιευμένες στην Νομοτέλεια) προκύπτει ότι το νομοθετικό πλαίσιο του (μαχητού) τεκμηρίου της κυριότητας του Δημοσίου επί δασών (και λιβαδιών) της Κρήτης και της απόκτησης ιδιωτικών δικαιωμάτων επί αυτών, συνοπτικά, είναι το εξής:

Με την παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 147/ 1914, ορίστηκε ότι στις νέες χώρες που διατελούσαν προηγουμένως υπό την άμεση κυριαρχία του Οθωμανικού Κράτους εισάγεται εν γένει η ελληνική αστική νομοθεσία. «Διατηρούνται όμως εν ισχύ οι περί γαιών διατάξεις, οι ρυθμίζουσες τα επ αυτών ιδιωτικής φύσεως δικαιώματα, των περί τούτων δικαιοπραξιών συντελουμένων εφεξής κατά τους ελληνικούς νόμους. Κατά τα λοιπά παραμένουσιν οι εν ταις προσαρτώμεναις χώρες προϋπάρχοντες αστικοί νόμοι». Εξάλλου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην διάταξη του άρθρου 51 του ΕισΝΑΚ, η απόκτηση κυριότητας ή άλλου εμπράγματος δικαιώματος πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα κρίνεται κατά το δίκαιο που ίσχυε όταν έγιναν τα πραγματικά γεγονότα για την απόκτηση τους. Σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις για την κυριότητα δασών και δασικών εκτάσεων πριν την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα (1913) εφαρμόζονται οι διατάξεις του από 7ης Ραμαζάν 1274 (1856) Οθωμανικού Νόμου περί γαιών, του Κρητικού Αστικού Κώδικα, που ίσχυσε από 23-7-1904, και οι διατάξεις του άρθ. 21 Ν.Δ. της 22.4/16.5.1926, 'περί διοικητικής αποβολής από των κτημάτων της Αεροπορικής Αμύνης κ.λπ.' και του δικαιοστασίου που είχε επιβάλει ο Ν. ΔΞΗ'/1912 και τα σε εφαρμογή του εκδοθέντα διατάγματα. Από την συνδυαστική εφαρμογή των ανωτέρω προκύπτει ότι τα δάση ως υπαγόμενα στην κατηγορία των δημοσίων γαιών ανήκουν στο Δημόσιο. Η παραχώρηση στους ιδιώτες γινόταν μόνο με τη χορήγηση τίτλου (ταπίου), με το οποίο παρεχόταν δικαίωμα όχι κυριότητας, αλλά διηνεκούς εξουσίασης (τεσσαρούφ). Περαιτέρω, ο Κρητικός Αστικός Κώδικας, ο οποίος ίσχυσε στην περιοχή της Κρήτης και του οποίου η ισχύς άρχισε την 23-7-1904, καθιέρωσε και την χρησικτησία (τακτική και έκτακτη) ως τρόπο κτήσεως κυριότητας επί ακινήτου. Από το άρθ. 362 ΚρητΑΚ προέκυπτε ότι δεκτικά χρησικτησίας ήταν και τα δημόσια κτήματα, δάση και δασικές εκτάσεις. Ο χρόνος χρησικτησίας έπρεπε να έχει συμπληρωθεί μέχρι 11-9-1915.

Επομένως, σύμφωνα με τα ανωτέρω, τα δάση, δασικές εκτάσεις και λιβάδια της Κρήτης ανήκουν, κατά (μαχητό) τεκμήριο, στο Δημόσιο. Οι ιδιώτες για να αποδείξουν την επ' αυτών κτήση της κυριότητάς τους θα πρέπει να έχουν έναν από τους τίτλους που αναφέρονται στο άρθρο 10 ν. 3208/03. Σε περίπτωση που δεν έχουν τέτοιο τίτλο, αρμόδια για την αναγνώριση της κυριότητας είναι τα πολιτικά δικαστήρια ή, με την διοικητική διαδικασία, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κατόπιν γνωμοδότησης των Συμβουλίων Ιδιοκτησίας Δασών, που προβλέπονται στο άρθρο 8 ν. 998/79 και το ΠΔ 509/80. Μόνο τα όργανα αυτά μπορούν να εξετάσουν την κτήση κυριότητας από ιδιώτες, είτε με τρόπο παράγωγο, δηλ. με την χορήγηση τίτλου (ταπίου) είτε με τρόπο πρωτότυπο, δηλ. με την χρησικτησία του Κρητικού Αστικού Κώδικα.

Τέλος επισημαίνουμε ότι η ανάρτηση του δασικού χάρτη και ο χρόνος υποβολής αντιρρήσεων, αποτελούν το διάστημα ενημέρωσης και διαβούλευσης επί του περιεχομένου του. Πράξεις της

διοίκησης που οφείλεται να απεικονίζονται στο δασικό χάρτη, υποβάλλονται ως ατελώς αντίρρηση ή ως πρόδηλο σφάλμα κατά την περίοδο υποβολής των αντιρρήσεων, ώστε να απεικονιστούν κατά την κύρωση του δασικού χάρτη. Το έργο λοιπόν της κύρωσης των δασικών χαρτών, θεσμοθετήθηκε κατά τρόπο που έλαβε υπόψη το Σύνταγμα, τους νόμους του κράτους και το κοινοτικό δίκαιο για την προστασία του περιβάλλοντος, την ενημέρωση των πολιτών, τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, αλλά και τους διαθέσιμους οικονομικούς πόρους και τις δαπάνες που ήδη είχαν πραγματοποιηθεί για την κατάρτιση των δασικών χαρτών, καθώς και το στελεχιακό δυναμικό της διοίκησης.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ
ΤΗΣ ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

Ε. ΓΚΟΥΝΤΟΥΦΑΣ